

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Olsztyn, dnia wtorek, 12 listopada 2024 r.

Poz. 4912

UCHWAŁA NR VII/58/24 RADY MIEJSKIEJ W IŁAWIE

z dnia 30 września 2024 r.

w sprawie ustanowienia pomnika przyrody - „Buk Stefan”

Na podstawie art. 44 ust. 1 i 2 i art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1336 z późn. zm.) oraz § 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 4 grudnia 2017 r. w sprawie kryteriów uznawania tworów przyrody ożywionej i nieożywionej za pomniki przyrody (Dz. U. z 2017 r. poz. 2300) Rada Miejska w Iławie uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Ustanawia się pomnikiem przyrody ożywionej drzewo Buk zwyczajny (*Fagus sylvatica f. purpurea*), o obwodzie pnia liczącym 421 cm mierzonym na wysokości 130 cm, rosnące na działce oznaczonej w ewidencji gruntów miasta Iławy w obrębie 11 jako działka nr 78/4, położone przy ul. Sienkiewicza 1.

2. Nadaje się nazwę własną pomnikowi przyrody - “Stefan”

3. Usytuowanie pomnika przyrody, o którym mowa w ust. 1 zaznaczono na mapie stanowiącej załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

4. Współrzędne geograficzne pomnika przyrody: N 53° 35’51.53’’E 19° 33’11.92’’, współrzędne geodezyjne (PL-1992): X:5941649.63 Y: 7404230.04.

5. Karta drzewa stanowi załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

6. Dokumentacja fotograficzna drzewa stanowi załącznik nr 3 do niniejszej uchwały.

§ 2. Pomnik przyrody, o którym mowa w § 1, podlega ochronie w celu zachowania jego szczególnej wartości przyrodniczej, krajobrazowej i dydaktycznej.

§ 3. W stosunku do pomnika przyrody, o którym mowa w § 1, w ramach ochrony czynnej ustala się obowiązek monitoringu stanu zdrowotnego oraz wykonywania cięć pielęgnacyjnych, sanitarnych (usuwanie suszu) oraz cięć awaryjnych zgodnie ze sztuką arborystyczną pod nadzorem osób posiadających odpowiednią wiedzę i doświadczenie.

§ 4. W stosunku do ustanowionego pomnika przyrody, o którym mowa w § 1 wprowadza się następujące zakazy:

- 1) niszczenia, uszkodzania lub przekształcania obiektu lub obszaru;
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 3) uszkodzania i zanieczyszczania gleby;
- 4) umieszczania tablic reklamowych.

§ 5. Pomnik przyrody, o którym mowa w §1 oznacza się tablicami informującymi o nazwie formy ochrony przyrody stosownie do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 10 grudnia 2004 r. w sprawie wzoru tablic (Dz. U. z 2004 r., Nr 268, poz. 2665).

§ 6. Nadzór nad pomnikiem przyrody, o którym mowa w § 1, sprawuje Burmistrz Miasta Iławy.

§ 7. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Iławy.

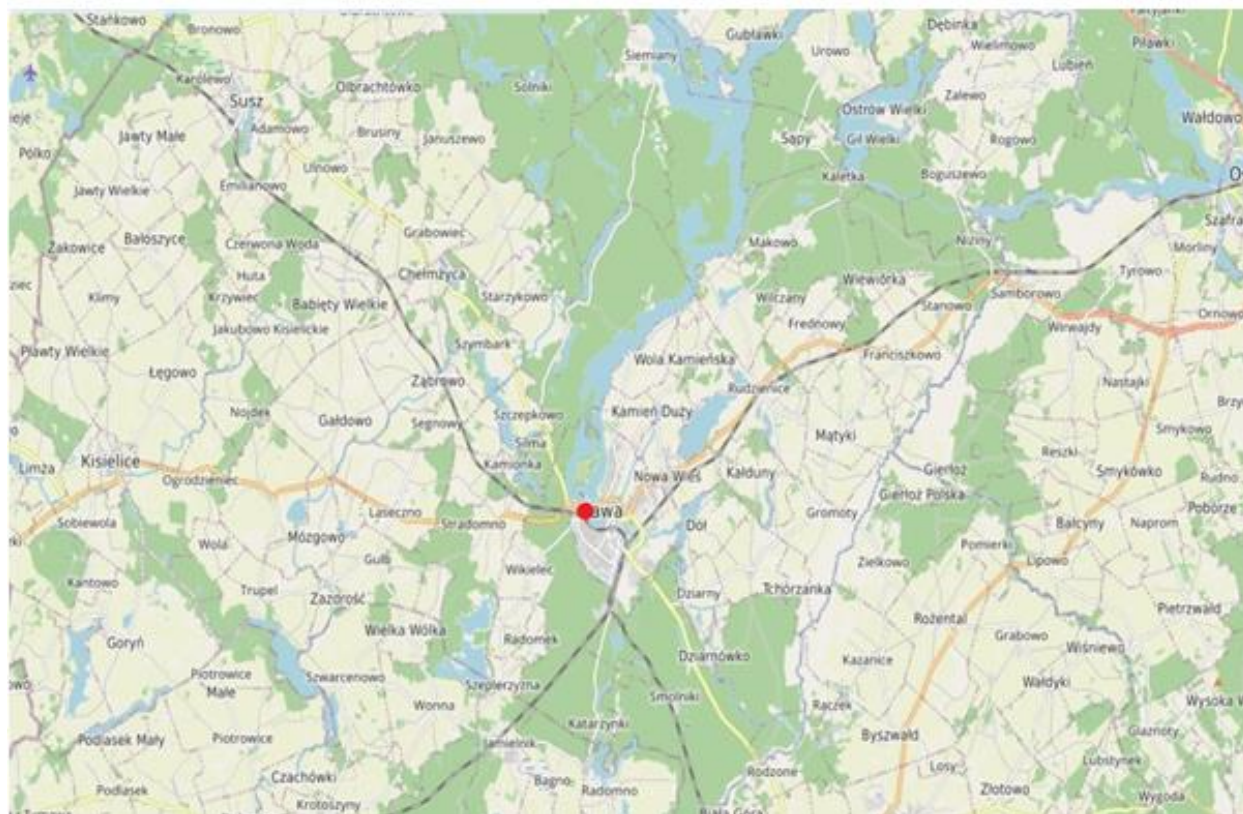
§ 8. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od daty ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko – Mazurskiego.

Wiceprzewodniczący Rady
Miejskiej w Iławie

Andrzej Rykaczewski

Lokalizacja

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr VII/58/24
Rady Miejskiej w Iławie
z dnia 30 września 2024 r.

Karta charakterystyki drzewa Załącznik Nr 2 do uchwały Nr VII/58/24
Rady Miejskiej w Iławie
z dnia 30 września 2024 r.

1. NR KAT.		2. NAZWA GATUNKOWA (NAZWA POLSKA, ŁACIŃSKA, IMIĘ AUTORA)										
		Buk zwyczajny (<i>Fagus sylvatica f. purpurea</i>)										
3. STATUS: PODSTAWA PRAWNA, ROK USTANOWIENIA POMNIKA PRZYRODY										4. Lokalizacja (mapa poglądowa)		
												
5. ELEMENT KRAJOBRAZU					6. FAZA ŻYCIA DRZEWIA SĘDZIWEGO							
Pojedyncze	☒	Element grupy										
												
7. PARAMETRY DRZEWIA												
Obwód na wysokości*			Uwagi do pomiarów		Promień korony [m]		Wys. podst. korony		Wys. drzewa			
0-5	130cm	15 cm ¹	Brak uwag		N	7,1	[m]		[m]			
[cm]	[cm]	[cm]			E	7,5						
-	421	468			S	7,2						
					W	7,6						
8. WARTOŚĆ OZDOBNA										Źródło:		
Drzewo o barwnych liściach, zmieniające kolor w zależności od pory roku										adres		
9. ROLA W KRAJOBRAZIE (np. drzewo soliterowe; element ram widokowych; dominanta, zwierciadło osi widokowej)										14-200 Iława, ul. Sienkiewicza 1		
Drzewo soliterowe w formie akcentu. Nasadzenia dokonane w późniejszym okresie przysłoniły centralnie zasadzone drzewo.										współrzędne		
10. WARTOŚĆ PRZYRODNICZA / HISTORYCZNA / KULTUROWA / SPOŁECZNA										N 53° 35'51.5" E 19° 33'11.92"		
Element pierwotnej kompozycji zieleni towarzyszące dawnemu Królewskiemu Gimnazjum (z niem. <i>Königliches Gymnasium</i>) oddanego do użytku 22 października 1906. Jedno z najlepiej z udokumentowanych drzew na terenie miasta Iławy										województwo		
										warmińsko-mazurskie		
										powiat		
										iławski		
										gmina		
										Iława		
										typ gminy		
										miejska		
										miejscowość		
										Iława		
										nr działki		
										78/4		
										obręb		
										11 miasto Iława		
										nadleśnictwo		
										-		
										leśnictwo		
										-		
										odział leśny		
										-		
										wydzielenie leśne		
										-		
11. OPIS STANU ZDROWIA DRZEWIA												
11.1. Stan sanitarny korony:		-										
		owocniki grzybów	-	jemiola	-	susz gąleziowy	☒	susz konarowy	-	reiteraty	-	
11.2. Stan sanitarny pnia:		Pień bez ubytków wewnętrznych do wysokości ok 2,5 m.										
		owocniki grzybów	-	żery owadzie	-	ubytki	-	rozwidlenia V/U/Y/C	-	depresja przyrostowa	-	
11.3. Stan sanitarny odziomku:		-										
		owocniki grzybów	-	żery owadzie	-	ubytki	-	uszkodzone nabiegi	-	brak nabiegów	-	
11.4. System korzeniowy:		-										
		aerotropizm	☒	wypiętrzenie bryły		uszkodzenia mech.	-	zgnilizna (sonda)	-	korzenie duszące	-	
12. SZCZEGÓŁOWA CHARAKTERYSTYKA LOKALIZACJI DRZEWIA												
Kategoria Terenu Zieleni	Tereny zieleni towarzyszące			MPZP	Ustanowiony		☒	12.4. Dostępność terenu				
					Uo1 – tereny usług publicznych - oświaty i wychowania			Ogólnodostępny				
12.1. TEREN O ZIDENTYFIKOWANEJ WARTOŚCI HISTORYCZNEJ					TAK	NIE		O ograniczonym dostępie				
Obiekty powstałe przed 1945 r. m.in. parki, skwery, zieleni towarzysząca, układ urbanistyczny / ruralistyczny									☒			
12.1.2. Teren wpisany do gminnej ewidencji zabytków									Niedostępny			
Stan zachowania obiektu		zachowany	-	cz. zachowany	x	niezachowany		-	12.5. Funkcja obiektu			
Czytelność kompozycji		czytelna	-	słabo czytelna	x	nieczytelna		-	Historyczna (jaka np. cmentarz)			
12.1.1. Teren podlegający ochronie konserwatorskiej					TAK	-		NIE	☒		Zieleni towarzysząca obiektom użyteczności publicznej	
Teren wpisany do rejestru zabytków		Nie dotyczy			Współczesna (jaka np. park)							
Pomnik historii		TAK	-	NIE	-	Park kulturowy	TAK	-	NIE	-	Zieleni towarzysząca obiektom użyteczności publicznej	
(nazwa)					12.6. Szczegółowa charakterystyka otoczenia							
STREFA OCHRONY KONSERWATORSKIEJ (MPZP)					Teren przepuszczalny w zasięgu rzutu korony [%]							
A	-	B	-	K	-	E	-	W	-	OW	-	
12.1.1.1. W otoczeniu obiektu wpisanego do rejestru zabytków²					TAK	-	NIE	☒	W zasięgu rażenia upadkiem drzewa znajduje się budynek szkolny, teren wykorzystywany przez uczniów do odpoczynku oraz ścieżka prowadząca do wejścia głównego szkoły. Za granicą nieruchomości znajduje się ciąg pieszo-rowerowy oraz droga wojewódzka o stałym natężeniu ruchu.			
12.1.2. Teren wpisany do gminnej ewidencji zabytków²					TAK	-	NIE	☒	W części północnej strefy korzeniowej przebiega sieć wodociągowa			
12.2. TEREN O ZIDENTYFIKOWANEJ WARTOŚCI PRZYRODNICZEJ					TAK	-	NIE	☒				
12.2.1. Teren objęty ochroną przyrody					TAK	-	NIE	☒				
Forma ochrony przyrody (jeśli drzewo znajduje się na obszarze chronionym)												
Nie występują												
13. ZAGROŻENIA WYNIKAJĄCE Z MOŻLIWOŚCI WYSTĄPIENIA INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO										Sporządziła		
										Agnieszka Drapiewska		
Data i podpis												

W północnej części strefy korzeniowej w odległości około 3 m od pnia przebiega sieć wodociągowa. W przypadku naprawy awarii może dojść do uszkodzenia części korzeni (Załącznik nr 2).	<table border="1"><tr><th data-bbox="999 185 1412 212">Data i podpis</th></tr><tr><td data-bbox="999 212 1412 409"></td></tr></table>	Data i podpis	
Data i podpis			
SOBOLEWSKI, Robert Krzysztof, SABURA-MIELNIK, Katarzyna Maria, SZOPIŃSKA, Elżbieta Małgorzata. POZYSKIWANIE DANYCH O POMNIKACH PRZYRODY – PROPOZYCJA KARTY EWIDENCYJNEJ DLA DRZEW POMNIKOWYCH. CZĘŚĆ I <i>Acta Sci. Pol. Form. Cir.</i>, 2018, 17.1: 209-221. http://dx.doi.org/10.15576/ASP.FC/2018.17.1.9			

¹ Dodatkowy pomiar dla drzew wielopniowych bezpośrednio pod rozwidleniem, oraz podać wysokość pomiaru

² Tak jeśli otoczenie **nie jest** wpisane do rejestru zabytków

Uzasadnienie

Jednym z bardziej okazałych drzew na terenie miasta Iławy jest majestatyczny buk czerwony (*Fagus sylvatica* v. *purpurea*) znajdujący się przy ul. Sienkiewicza 1. Jego rozmiary i rozłożysta korona przyciąga wzrok nie tylko turystów ale samych iławian. Mieszkańcy mają wrażenie, że te drzewo jest tu od zawsze.

Samo drzewo jest nieodczownie związane z budynkiem liceum „Żeromkiem” i jest częścią historii miasta i samego budynku.

Fot. 1 Buk czerwony. Fot. A. Drapiewska

Drzewo znajduje się przy budynku Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Iławie przy ul. Sienkiewicza 1. Budowę budynku ukończono w 1906 r. i stanowił on placówkę oświatową - był ówczesnym Królewskim Gimnazjum (z niem. *Königliches Gymnasium*). Gimnazjum oddano do użytku uczniów 22 października 1906 roku. Z archiwalnych zdjęć wynika, że nasadzenia wokół budynku Gimnazjum powstały wraz z zagospodarowaniem terenu tuż przed oddaniem budynku od użytku. Na zdjęciu widać centralnie zamieszczone drzewo, co odpowiada umiejscowieniu naszego buka (Fot. 2).

Fot. 2 Otwarcie szkoły, rok 1906. źródło Internet.

Na podstawie zdjęć można uznać, że wiek przedmiotowego buka wynosi ok 120 lat. Z samym drzewem związana jest legenda o żywiącym się krwią maturzystów klonie. Poniżej zacytowano wstęp z książki „Dzieje Królewskiego Gimnazjum w Iławie 1902 – 1915” autora Krzysztofa Tomaszewskiego (wyd. Lunaris): „Zapewne wszyscy słyszeli, że maturę symbolizuje biel kwitnących kasztanów. Iławski Żeromek zna jeszcze jedną opowieść. Opowieść przekazywaną przez kolejne roczniki tutejszych maturzystów. Owszem na dziedzińcu rośnie sobie kasztanowiec i nawet często zabiela się w stosownym terminie, ale... ważniejsze jest inne drzewo. Z drugiej strony budynku pyszni się swym ogromem słynny kanadyjski klon (choć botanicy twierdzą, że to buk czerwony). On także kolorem znaczy czas matur. Otóż, jeżeli maturzyści dają z siebie wszystko podczas egzaminów i walczą „do krwi ostatniej”, to właśnie tą krwią wylaną na maturze karmi się ów klon. Wysysa znanymi tylko sobie podziemnymi kanałami życiodajne soki wyciekające z sal maturalnych i wtedy, dość gwałtownie, zmienia kolor. Rzecz jasna na czerwony. Im bardziej maturzyści się starali, tym bardziej staje się karminowy. Stąd nieformalna nazwa drzewa, nadana mu przez pokolenia męczenników wiedzy – „krew maturzystów” – dziwić nie powinna.” (Fot. 3)

Drzewo było i jest wizytówką szkoły. Sam gatunek buk zwyczajny jest gatunkiem rodzimym, a granica zasięgu występowania tego drzewa przechodzi przez Polskę północno – wschodnią. Pokrywa się z linią rozdzielającą klimat atlantycki i kontynentalny. Drzewo osiąga zazwyczaj do 30 m wysokości. Korona jest rozłożysta, nisko osadzona.

Przedmiotowy buk znajduje się na nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jak działka nr. 78/4 obręb 11 miasto Iława (załącznik nr 1). Nieruchomość jest własnością Powiatu Iławskiego i jest w trwałym zarządzenie Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Iławie.

W celu inwentaryzowania drzewa poddano je podstawowej diagnostyce z użyciem młotka gumowego i sondy arborystycznej oraz oceny metodą VTA. Drzewo jest vitalne, w bardzo dobrej kondycji. Korona jest rozłożysta, charakterystyczna dla tego gatunku. W koronie występuje naturalny susz fizjologiczny nieprzekraczający 10%. Pień jest

porosty, a podczas badania nie wykazano ubytków wewnętrznych. Nabiegi korzeniowe są zdrowe bez widocznego rozkładu tkanek. Teren wokół drzewa, pokrywający się z rzutem korony, jest wyłączony z użytkowania. Teren wyłożony jest korą, która ma zapewnić ochronę strefy korzeniowej. Obwód pnia na wysokości 130 cm wynosił 421 cm. Zmierzono obwód pnia nad szyją korzeniową - 426 cm. Do pomiarów obwodów drzewa użyto certyfikowanej taśmy mierniczej firmy Spencer. Drzewo ma wysokość 26 m. Pomiarów dokonano wysokościomierzem optycznym Sunto. Dokonano kilku pomiarów a wynik uśredniono w celu uzyskania wiarygodnego pomiaru. Wszelkie dane drzewa zebrano w formularzu załączonym do niniejszego opracowania (załącznik 2).

Drzewo spełnia wymagania zakwalifikowania go jako drzewo pomnikowe. Zgodnie z tabelą załączoną do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 4 grudnia 2017 r. w sprawie kryteriów uznawania tworów przyrody żywej i nieożywionej za pomniki przyrody (Dz. U. z 2017 r. poz. 2300) buk zwyczajny musi posiadać minimalny obwód pnia na wysokości 130 cm - 300 cm. W gminie Iława ustanowiono 49 pomników przyrody, w tym 5 pomników przyrody stanowią drzewa rodzaju buk. W samym mieście Iława dwóm drzewom nadano status pomnika przyrody: „Wierzba Młynarka” oraz „Dąb Samotnik”. Ujęty w niniejszym opracowaniu buk wyróżnia się na tle dendroflory Iławy. Szczególnym celem ochrony drzewa jest zachowanie jego wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych.

Bardzo dobry stan fitosanitarny tego drzewa oraz brak większych zagrożeń wynikających z możliwości wystąpienia inwestycji celu publicznego daje szansę na dalszy jego zdrowy rozwój.